

О. С. Будько, І. П. Ковальчук

Костопільська рівнина

КОСТОПІЛЬСЬКА РІВНИНА – слабозчленована хвиляста рівнина у Рівненській області, із загальним нахилом з півдня на північ. Охоплює межиріччя річок [Горинь](#) і [Случ](#) та їхніх приток [Замчиське](#), [Зульня](#) та ін. На Пн. межує з Сарнен. акумулят. рівниною, на Сх. (правобережжя Случі) обмежена виходами на денну поверхню порід кристаліч. фундаменту. Пд. межа збігається з пн. межею поширення лесових відкладів і добре виражена в рельєфі уступом до Волин. височини. На Зх. (лівобережжя Горині) плавно переходить у Турій. денудац. рівнину. Лежить у межах 2-х геоструктур. елементів Сх.-Європ. платформи: УЩ і Волино-Поділ. плити (її сх. окраїни). Кристаліч. фундамент Волино-Поділ. плити поділений розломами субмеридіонал. простягання на окремі блоки – сходини, однією з яких і є зх. схил УЩ. К. р. розташ. у межах Костопіл.-Сарнен. тектон. блоку.

Більша частина рівнини характеризується вис. менше 200 м (макс. 215 м). К. р. складена крейдовими породами, які залягають на протерозой. осадових відкладах. Для К. р. характерні виходи рифей. базальтів уздовж лінії глибин. розлому фундаменту пн.-зх.-пд.-сх. простягання. Форми залягання базальт. відкладів: базальт. потоки (с. Великий Мидськ Костопіл. р-ну), пластові тіла зі стовпчастою структурою (урочище Іванова долина). В урочищі Іванова долина – геол. заказник місц. значення «Базальтові стовпи» (побл. с. Новий Берестовець Костопіл. р-ну), що має стратигр., петрогр., мінералог. і палеовулкан. значення. Базальт. стовпи (вис. 30 м) – одне з найунікальніших геол. утворень в Україні. Розмита поверхня відкладів верх. крейди зумовила формування своєрід. денудац.-горбистого сучас. рельєфу К. р. Окремі крейдові підвищення (т. зв. крейдові горби) чергуються з глибокими депресіями крейдової поверхні та долинами річок. Сучас. еоловий рельєф складений дюнами, піщаними горбами, кучугурами неправил. форми і пасмами, полями розвіяних пісків. Комплекс плейстоцен. відкладів представлений переважно пісками, супісками та суглинками алювіал., флювіогляціал., еолового, озер., елювіал., делювіал., органоген. генотипів, які формувалися впродовж нижнього, серед. і верх. плейстоцену та голоцену. Розвиваються також процеси карстоутворення. Побл. смт Соснове, сіл Поліське, Білка (усі – Березнів. р-ну) простежуються неглибокі (до 1,5–2 м), слабо виражені в рельєфі карст.-суфозійні лійки, утвор. в крейдових відкладах.

Заплави і перші надзаплавні тераси річок К. р. вкриті густою мережею осушувал. каналів; функціонують меліорат. системи. На К. р. – велика кількість кар'єрів для видобування базальту, крейди, пісків, глини тощо. Значну частину тер. займає Тучин. військ. полігон. Для рівнини характерна значна залісненість, майже 50 % пл. тер. зайнято мішаними (переважно сосновими, березовими, вільховими, подекуди дубовими) лісами. У долинах річок – різнотравні луки, болотні угіддя. Клімат. умови (середня температура січня -5°C , липня $+18,2^{\circ}\text{C}$, кількість опадів – 550–600 мм/рік) сприятливі для розвитку с. господарства. Ґрунти переважно дерново-підзолисті, дернові, болотні, трапляються карбонатні. Розвинуті землеробство (вирощують картоплю, зерн. культури, льон), тваринництво, лісогосп. діяльність. У межах К. р. – міста [Костопіль](#), [Березне](#).

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Костопільська рівнина / О. С. Буди́ко, І. П. Ковальчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-6072>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).